

Aan De leden van de Begeleidingscommissie

Stadhuisplein 1
Postbus 4000
3800 EA Amersfoort
Telefoon: 14 033
www.amersfoort.nl

Onderwerp Onderzoek Joods ontrechting

Datum 8 december 2023

Ons kenmerk 1848741

Uw kenmerk

Geachte leden van de begeleidingscommissie,

Treurig, aangrijpend en confronterend. Dit zijn emoties die wij voelen bij de feiten over de handelingen van de gemeente Amersfoort tijdens de Tweede Wereldoorlog en in de periode vlak erna. Onze gemeente droeg bij aan de vervolging van onze eigen burenen, werknemers en familieleden en liet deze Amersfoorters in de steek. Het gemeentebestuur van Amersfoort heeft Joodse families onrecht aangedaan door mee te werken aan de uitvoering van anti-Joodse maatregelen van de nazibezetter tijdens de Tweede Wereldoorlog. De ontvangst van terugkerende Joodse stadsgenoten na de oorlog is ronduit kil te noemen.

We zijn dankbaar voor het uitvoerige en nauwgezette onderzoek door Maarten-Jan Vos en de aanbiedingsbrief van jullie als begeleidingscommissie. Wij aanvaarden en onderschrijven de conclusies uit het rapport en uw brief. Hier moeten wij als gemeente en als stad lering uit trekken.

Het is een pijnlijk en verdrietig rapport. De voorbeelden zijn voldoende grond om te concluderen dat de gemeente moreel laakbaar gedrag vertoonde. Tot in detail faciliteerde de gemeente een regime dat mensen stap voor stap isoleerde, uitsloot en uiteindelijk vervolgde. Tijdens de bezetting werden 338 Amersfoortse Joden vermoord in concentratiekampen. Ook naar schatting 50 andere Amersfoortse Joden overleefden de oorlog niet.

Een rapport dat beschrijft hoe de Amersfoortse overheid zich van haar eigen inwoners afkeert is zeer confronterend. Burenen, families en werknemers die door hun afkomst in een situatie komen van volstreekte onmacht. Eigen inwoners die overgeleverd zijn aan een vijandige bezetter die geen strobreed in de weg wordt gelegd door het stadsbestuur. Bezittingen van families die worden geroofd of overgenomen. Zonder een overheid die hen daartegen beschermt en er soms zelfs aan deelneemt. Dit maakt het een rapport over het verleden met grote betekenis in het heden.

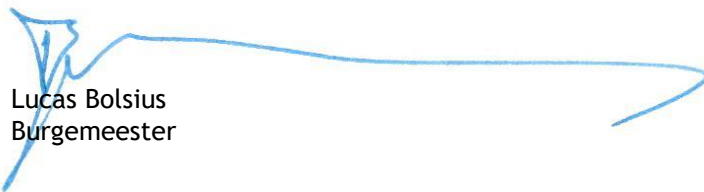
Ons college is ook zeer geraakt door het gebrek aan empathie van de gemeente bij de terugkomst van overlevenden en de jaren daarna. Ook hier zien we een overheid die haar kwetsbaarste en meest getroffen inwoners aan haar lot overliet. Er zijn enkele voorbeelden in het land waar meer aandacht was voor de opvang van overlevenden.

Amersfoort zal een weg moeten vinden in het geven van een plek aan de gebeurtenissen in het verleden. Het zijn lessen die ons moreel kompas moeten versterken. Lessen die ongelijkheid en uitsluiting in de toekomst moeten voorkomen. Wij mogen ons nooit meer (laten) inzetten tegen onze eigen inwoners. Een goed historisch besef is hier een sterke basis voor. Het doorgeven van kennis en lessen uit het verleden aan nieuwe generaties geeft nieuwe mogelijkheden om met elkaar op te groeien in vrede. Ook gaan wij samen met de Joodse gemeenschap op zoek naar een passend antwoord. Oorlog en vervolging slaat gaten in generaties. Benoemen en erkennen van de pijn is onderdeel van het helingsproces. Voor het vervolg trekt de gemeente graag samen op met de leden van de begeleidingscommissie en andere betrokkenen om dit een vorm te geven.

U geeft in uw aanbiedingsbrief duidelijk aan dat dit rapport van belang is voor de verdere ontwikkeling van het eigen morele kompas bij de lokale overheid en onder de bevolking. Dit is een proces waar wij dagelijks aandacht voor hebben en waarin wij op blijven investeren.

We danken de leden van de begeleidingscommissie voor het nauwgezet begeleiden van het onderzoeksproces en bovenal voor de gevoerde gesprekken over begrippen als moreel laakbaar, ontrecting en rapportconclusies, die - verwoord in jullie brief - ons nog meer bewust maken van onze rol en verantwoordelijkheid als stadsbestuur.

Met vriendelijke groet,
namens het college van Amersfoort,

Lucas Bolsius
Burgemeester